

Passend onderwijs

Vijfde voortgangsrapportage juni 2014

Samenvatting

Op 1 augustus 2014 gaat passend onderwijs van start. Daarmee wordt meer maatwerk voor leerlingen mogelijk. Passend onderwijs maakt samenwerking tussen het regulier en speciaal onderwijs gemakkelijker. Scholen krijgen de zorgplicht en werken in samenwerkingsverbanden samen om leerlingen die passende plek te bieden.

In deze voortgangsrapportage is de stand van zaken van passend onderwijs in juni 2014 beschreven op basis van verschillende onderzoeken. De eerdere versies van deze rapportage zijn in januari, juni en december 2013 en in maart 2014 aan de Eerste en Tweede Kamer verzonden. De rapportage bestaat uit vier hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk beschrijft de voortgang in de samenwerkingsverbanden op bestuurlijk, inhoudelijk en operationeel vlak. Het tweede hoofdstuk gaat in op de geïnformeerde houding van ouders en onderwijspersoneel. Het derde hoofdstuk beschrijft de situatie in cluster 1 en 2 en hoofdstuk 4 gaat in op passend onderwijs in het mbo. De reacties op toezeggingen en moties zijn in hoofdstuk 1 en 2 opgenomen.

De conclusie van de voortgangsrapportage is dat samenwerkingsverbanden klaar zijn voor de start van passend onderwijs op 1 augustus aanstaande. Alle mijlpalen zijn gehaald en die prestatie van de samenwerkingsverbanden is een compliment waard. Het rapport van de Gateway Review stelt dat er door alle partners hard is gewerkt om zaken op orde te krijgen. Samenwerkingsverbanden zijn bezig om de laatste operationele onderdelen voor de start klaar te maken. De commissie geeft als oordeel dat er voldoende vertrouwen is in een succesvolle start van passend onderwijs per 1 augustus.

De ondersteuningsplannen laten grote diversiteit zien. De verschillen zorgen ervoor dat aangesloten kan worden bij de lokale situatie en maatwerk voor leerlingen mogelijk wordt. Samenwerkingsverbanden kiezen voor een geleidelijke overgang, waarbij de komende jaren een doorontwikkeling zal plaatsvinden. Het nieuwe schooljaar start grotendeels zoals het oude is geëindigd: de begeleiding aan leerlingen die nu een rugzakje hebben wordt bijvoorbeeld veelal voortgezet. Samenwerkingsverbanden hebben op hoofdlijnen afspraken gemaakt met de gemeente over samenwerking met de afdeling leerplicht en over de inzet van jeugdhulp. Ook deze thema's vragen om doorontwikkeling.

Belangrijk aandachtspunt voor de komende periode is het informeren en betrekken van ouders en onderwijspersoneel. Uit de tweede meting onder ouders blijkt dat zij iets beter weten wat passend onderwijs betekent in vergelijking met de meting uit februari. Ouders van leerlingen met een rugzakje die aan hebben gegeven nog niet in contact te zijn met de school, ontvangen binnenkort een brief waarin opgeroepen wordt in gesprek te gaan met school. Ouders kunnen daarbij ondersteuning vragen bij het steunpunt passend onderwijs voor ouders.

Onderwijspersoneel wil graag weten wat er komend schooljaar in hun eigen klas verandert. Zij zijn onzeker over de ambigue boodschappen die zij krijgen: via officiële kanalen horen zij dat er vooralsnog weinig verandert, maar het beeld in de media zorgt voor onrust. OCW en onderwijsorganisaties roepen scholen en onderwijspersoneel dan ook nogmaals op om duidelijkheid te creëren over wat er voor leraren in de klas wel of niet verandert komend schooljaar. Het geeft leraren rust als zij weten dat er op hun school komend schooljaar nog weinig verandert.

Om de doelen van passend onderwijs te bereiken, is komende jaren verdere doorontwikkeling nodig. Omdat iedere regio passend onderwijs op zijn eigen manier invult, vraagt de ondersteuning om maatwerk en een lerende aanpak. Deze werkwijze is beschreven in het *Plan van aanpak passend onderwijs 2014-2020*, dat bij deze voortgangsrapportage aan de Eerste en Tweede Kamer wordt toegezonden. Daarin wordt ook ingegaan op de aanbevelingen uit de Gateway review.

Passend onderwijs in het kort

Ieder kind verdient goed onderwijs. Met passend onderwijs wordt de verantwoordelijkheid voor de organisatie en bekostiging van extra onderwijsondersteuning neergelegd bij de schoolbesturen, in overleg met ouders, leraren en gemeenten. Schoolbesturen krijgen een zorgplicht en werken samen in een samenwerkingsverband. Door de verantwoordelijkheden dicht bij de scholen te beleggen kan beter worden aangesloten bij de ondersteuningsvraag van kinderen en de specifieke kenmerken van de regio. Goede ondersteuning in de reguliere scholen kan voorkomen dat kinderen verwezen moeten worden naar het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so). Voor kinderen die dat nodig hebben, blijft het (v)so bestaan. Deze wijzigingen zijn vastgelegd in de Wet passend onderwijs die op 5 november 2012 is gepubliceerd in het Staatsblad.

Meer informatie over passend onderwijs is te vinden op www.passendonderwijs.nl

1. Samenwerkingsverbanden klaar voor de start

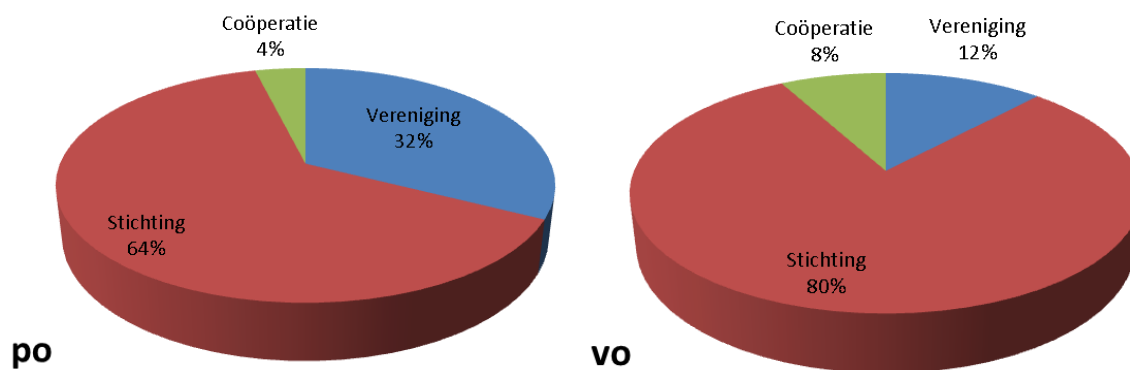
Samenwerkingsverbanden zijn klaar voor de start van passend onderwijs op 1 augustus aanstaande. De basis is gelegd en laat zien dat samenwerkingsverbanden daarin verschillende keuzes maken. Komend schooljaar zullen de plannen in de praktijk doorontwikkeld worden. Daardoor kan maatwerk worden geboden en wordt aangesloten bij de mogelijkheden die er in de regio zijn.

Om verdere uitwerking te geven aan de plannen en de operationele organisatie bieden de sectororganisaties en OCW ondersteuning aan. Ook organiseren de sectororganisaties en de VNG ontwikkelbijeentkomsten voor gemeenten en samenwerkingsverbanden en is expertise beschikbaar over de samenwerking tussen jeugdhulp en de school op een meer uitvoerend niveau. Meer informatie over de beschikbare ondersteuning bij de doorontwikkeling van de plannen is opgenomen in het plan van aanpak passend onderwijs 2014-2010.

In dit hoofdstuk worden de bestuurlijke inrichting, de inhoudelijke keuzes en de operationele inrichting van de samenwerkingsverbanden beschreven. Het hoofdstuk is gebaseerd op de statuten van samenwerkingsverbanden, een analyse van veertig ondersteuningsplannen¹ en een vragenlijst onder samenwerkingsverbanden over de operationele inrichting.

1.1. Variatie in de inrichting van samenwerkingsverbanden

De operationele inrichting van de samenwerkingsverbanden is verschillend. De statuten laten zien dat samenwerkingsverbanden hun eigen bestuurlijke inrichting kiezen. Figuur 1 geeft weer dat er bijvoorbeeld verschillende rechtsvormen zijn gekozen bij de oprichting van de verbanden. Een ander voorbeeld van variatie is de keuze voor wie het samenwerkingsverband dagelijks aanstuurt. Een gedeelte van de verbanden kiest voor een algemeen directeur die belast is met de dagelijkse leiding. Een ander gedeelte kiest ervoor om te werken met een dagelijks bestuur dat bestaat uit meerdere personen die ook zitting hebben in het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband.

Figuur 1: Rechtsvormen van samenwerkingsverbanden

Bijna alle samenwerkingsverbanden hebben in hun statuten opgenomen dat zij zich aansluiten bij de landelijke arbitragecommissie voor bestuursgeschillen. In de plenaire behandeling van het wetsvoorstel passend onderwijs in de Eerste Kamer is in oktober 2012 de motie-Backer c.s. (33106, L) aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om te voorzien in een permanente landelijke arbitragemogelijkheid om geschillen tussen (kleine) schoolbesturen en het bestuur van het samenwerkingsverband te beslechten. Voormalig minister Van Bijsterveldt heeft in dat debat toegezegd een landelijke arbitragevoorziening te faciliteren en toegezegd om samen met de sectororganisaties een voorbeeldbepaling beschikbaar te stellen waarmee de gebondenheid aan

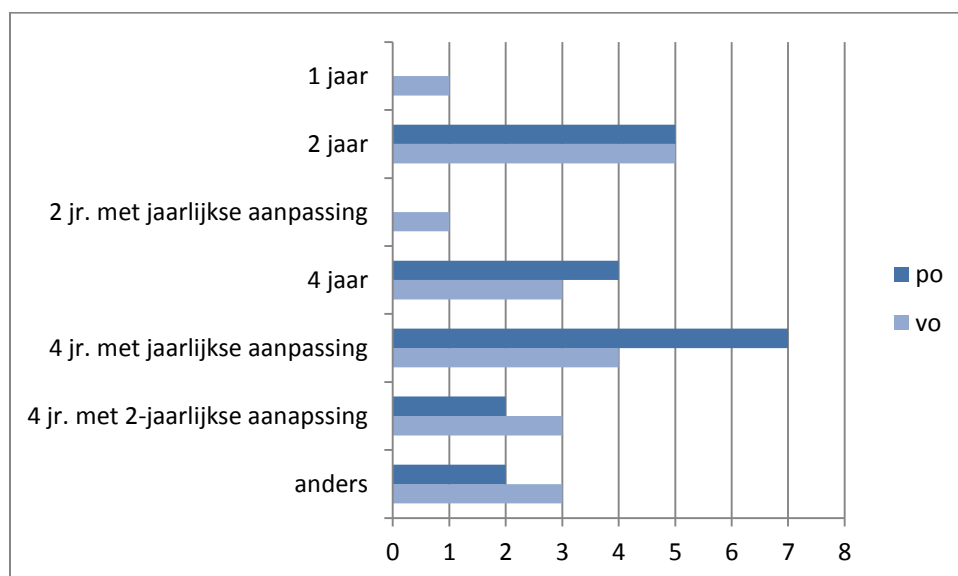
¹ De analyse van de ondersteuningsplannen betreft de stand van zaken in maart 2014, waarbij nog niet alle ondersteuningsplannen definitief waren. De analyse is beschikbaar op www.passendonderwijs.nl. De vragenlijst onder samenwerkingsverbanden is een vervolg op de zogenaamde ja/nee-monitor, die gekoppeld was aan de formele mijlpalen van oprichting, instemming en indiening van de plannen. Omdat de ondersteuningsplannen nu gereed zijn en daarin veel informatie is opgenomen, is deze keer een kortere vragenlijst over de operationele inrichting van het samenwerkingsverband afgenomen.

deze arbitragevoorziening in de statuten van samenwerkingsverbanden kan worden geregeld. De afspraak was dat, indien mocht blijken dat opname in de statuten van de samenwerkingsverbanden niet of onvoldoende zou gebeuren, alsnog zou worden overgegaan tot wetgeving. Vrijwel alle samenwerkingsverbanden hebben deze bepaling inderdaad opgenomen in hun statuten (op 12 samenwerkingsverbanden na). De accountmanagers van samenwerkingsverbanden waar dit niet het geval is zullen in gesprek kijken welke redenen hiervoor zijn, welke alternatieven deze samenwerkingsverbanden gekozen hebben en eventueel welke oplossingen vervolgens wenselijk zijn.

In de samenwerkingsverbanden werken scholen van verschillende denominaties met elkaar samen. Vooral in het primair onderwijs (po) is dit een belangrijke wijziging ten opzichte van de huidige samenwerkingsverbanden die grotendeels naar denominatie zijn georganiseerd. Conform de toezegging die de staatssecretaris in het AO van 18 december 2013 heeft gedaan, hebben de accountmanagers van het ministerie van OCW in hun ondersteuning van de samenwerkingsverbanden opgeroepen tot samenwerking over de denominaties heen.

1.2. Inhoudelijke keuzes in het ondersteuningsplan

Samenwerkingsverbanden hebben hun ondersteuningsplan ingediend bij de inspectie.² De analyse van deze veertig plannen laat zien dat de plannen sterk van elkaar verschillen en veelal als groeidocument worden gezien. Al met al is ruim de helft van deze plannen behoorlijk compleet, helder en inhoudelijk uitgewerkt. De andere helft vraagt nog om verdere doorontwikkeling in de komende jaren. Een groot deel van de samenwerkingsverbanden kiest er voor om het plan na 1 of 2 jaar opnieuw vast te stellen (zie figuur 2). Dat betekent dat er een basis ligt, die de komende jaren verder wordt uitgewerkt. Daarbij worden keuzes gemaakt op basis van ervaring en worden plannen in de praktijk bijgesteld.

Figuur 2: Termijn waarvoor samenwerkingsverbanden hun plannen vaststellen (bron: Oberon (2014), rapportage analyse ondersteuningsplannen)

De ervaringen van de pioniers passend onderwijs, drie samenwerkingsverbanden die in augustus 2013 zijn begonnen met passend onderwijs, geven hetzelfde beeld. Er is in de zomer van 2013 gestart met een goed ondersteuningsplan, waarop in het eerste jaar is doorgebouwd. De ervaringen die zijn opgedaan en de uitwerkingen van de gemaakte keuzes zijn opgenomen in het tweede ondersteuningsplan.

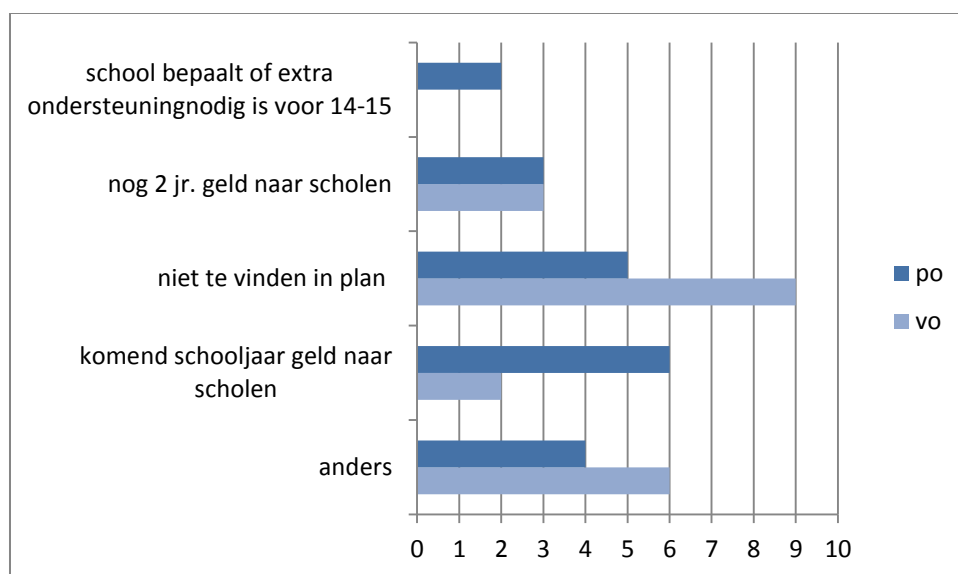
² Het samenwerkingsverband PO 2403 Lelystad heeft dit nog niet gedaan. De inspectie heeft hier een handhavingsgesprek gevoerd. Naar verwachting levert dit verband het ondersteuningsplan op 1 juli in. Indien dit niet gedaan wordt, gaat het ministerie van OCW over op regievoering.

De plannen zijn komend jaar onderdeel van het gesprek dat de inspectie voert met ieder samenwerkingsverband in het kader van het stimulerend toezicht. In dat gesprek komt de kwaliteit van het plan aan de orde en kijken de inspectie en het samenwerkingsverband welke onderdelen verbeterd kunnen worden. De inspectie bekijkt verder de komende maanden of alle ondersteuningsplannen aan de wettelijke vereisten voldoen. Wanneer blijkt dat een plan niet voldoet, ontvangt het samenwerkingsverband een verzoek tot herstel van de inspectie. Gelijktijdig met het verzoek tot herstel worden ook afspraken voor verbetering gemaakt.

Tijdens het algemeen overleg over toptalenten is de motie Ypma aangenomen, waarin gevraagd wordt dat de ondersteuning die in de plannen is beschreven ook in de praktijk beschikbaar is (12 februari 2014, motienummer 33750 VII, nr. 93). De inspectie neemt signalen van ouders over het ontbreken van een passende plek voor hun kind of een toename van het aantal thuiszitters mee in het toezicht op de samenwerkingsverbanden. Indien nodig, worden samenwerkingsverbanden aangesproken op het in de praktijk ontbreken van een passend aanbod.

Toewijzing van ondersteuning

In de meerderheid van de ondersteuningsplannen kiezen de samenwerkingsverbanden voor het continueren van de begeleiding die nu hoort bij de rugzakken (zie figuur 3). Dat wil zeggen dat zij de middelen voor de bestaande rugzakken de komende jaren nog rechtstreeks aan de schoolbesturen uitkeren. Leerlingen die op 1 augustus 2014 in het (v)so zitten, hebben wettelijk nog maximaal twee jaar recht op deze plaats. De plannen laten zien dat samenwerkingsverbanden nauwelijks leerlingen uit het (v)so overplaatsen naar het reguliere onderwijs.

Figuur 3: Verandering in de bestaande rugzakken (bron: Oberon (2014), rapportage analyse ondersteuningsplannen)

Thuiszitters terugdringen

Tachtig procent van de ondersteuningsplannen uit de analyse bevat een aanpak voor het terugdringen van thuiszitters. Deze samenwerkingsverbanden geven aan dat er daarvoor wordt afgestemd met de afdeling leerplicht van de gemeente. De meeste plannen benoemen beoogde resultaten met betrekking tot thuiszitters, veelal in termen van het terugdringen daarvan. Een kwart van de plannen bevat gegevens over de uitgangssituatie (het huidige aantal thuiszitters). Momenteel werkt het ministerie van OCW aan het verbeteren van het inzicht in deze aantallen. Dit is verder uitgewerkt in het bijgevoegde plan van aanpak passend onderwijs 2014-2020.

Samenwerking met de gemeente

In de vrijwel alle ondersteuningsplannen uit de analyse (op 2 na) wordt ingegaan op de verbinding met gemeentelijke plannen voor de inzet van jeugdhulp. Vaak wordt een algemene visie beschreven of worden uitgangspunten geschetst. Ook de samenwerking met leerplicht wordt dan

expliciet benoemd. Andere thema's zoals huisvesting en leerlingenvervoer worden beduidend minder expliciet uitgewerkt, zo laat de gemaakte analyse zien. Dit hoeft echter niet te betekenen dat er over deze thema's geen afspraken zijn gemaakt, omdat onderwijs en gemeenten hierover al langer met elkaar in gesprek zijn. Deze afspraken zijn dan bijvoorbeeld opgenomen in de Lokale Educatieve Agenda of in andere documenten.

Ongeveer de helft van de plannen uit de analyse geeft inzicht in de voortzetting van de samenwerking tussen het samenwerkingsverband en gemeenten, bijvoorbeeld in de vorm van een ambtelijk (regionale) werkgroep en jaarlijks terugkerend bestuurlijk overleg. In het najaar zullen samenwerkingsverbanden en gemeenten in ieder geval nog afspraken maken over de relevante onderdelen van het beleidsplan jeugd van de gemeenten. Dit moet voor 1 november 2014 gebeuren.

Instemming van de ondersteuningsplanraad

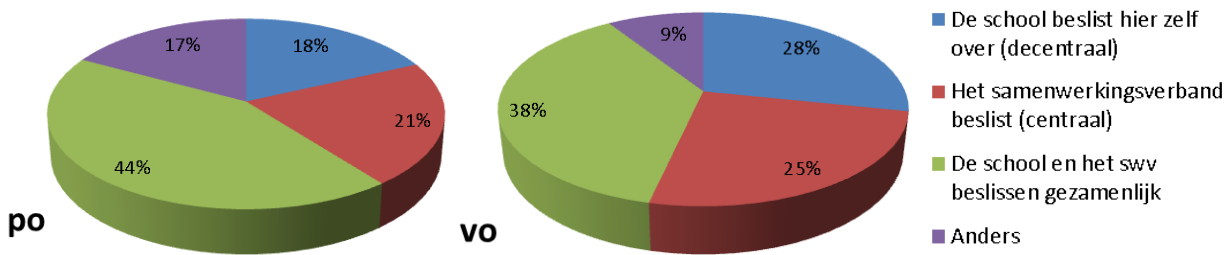
Alle samenwerkingsverbanden hebben hun ondersteuningsplan besproken met de ondersteuningsplanraad (opr) en de meeste opr'en hebben ingestemd met het ondersteuningsplan. Daarbij zijn ook afspraken gemaakt tussen samenwerkingsverband en de opr over de wijze waarop ouders, leerlingen en personeel worden betrokken bij de verdere vormgeving en uitwerking van passend onderwijs in de regio.

Er zijn enkele regio's waar de opr en het samenwerkingsverband nog geen overeenstemming hebben bereikt over het ondersteuningsplan. Het samenwerkingsverband is ervoor verantwoordelijk om een geschil over het ondersteuningsplan met de opr binnen twee weken na het onthouden van instemming voor te leggen aan de landelijke commissie voor geschillen over medezeggenschap op scholen. Deze commissie doet dan een uitspraak of het besluit in stand kan blijven. De geschillencommissie heeft momenteel één geschil in behandeling en zal daar binnenkort uitspraak over doen. Het plan van dit samenwerkingsverband is al wel ingediend bij de inspectie. Er zijn geen andere geschillen in behandeling genomen. Eerder zijn er twee geschillen ingediend. Behandeling van deze geschillen bleek uiteindelijk niet nodig, omdat de partijen voor de behandeling tot overeenstemming zijn gekomen.

1.3. Operationele inrichting

In alle samenwerkingsverbanden is ook een vragenlijst afgenomen om te inventariseren in hoeverre de organisatie klaar is voor de start op 1 augustus. Zijn de verschillende bedrijfsprocessen ingericht en welke keuzes maken samenwerkingsverbanden daarin op hoofdlijnen? De antwoorden op vragenlijsten laten zien dat samenwerkingsverbanden goed op weg zijn om de operationele organisatie op korte termijn klaar te hebben. Tegelijkertijd is er nog veel werk te verzetten om de procedures bij alle betrokkenen helder te krijgen en de bedrijfsprocessen goed in te richten. Samenwerkingsverbanden geven in de vragenlijst aan dat zij dit in de zomer hebben afgerond.

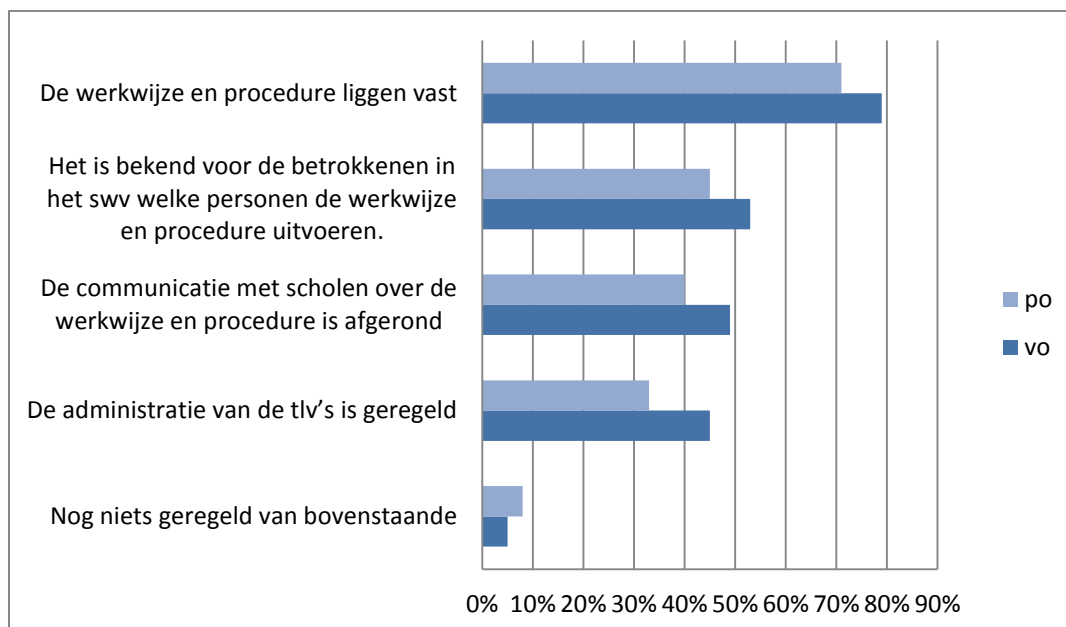
Samenwerkingsverbanden kiezen voor verschillende manieren om de extra ondersteuning aan leerlingen toe te wijzen (zie figuur 4). Opvallend is dat in het po het samenwerkingsverband en de school vaak samen beslissen, terwijl in het vo een grotere verdeling over de verschillende mogelijkheden zichtbaar is. Waar samenwerkingsverbanden 'anders' invullen, wordt duidelijk dat de manier waarop nieuwe ondersteuning wordt toegewezen ook afhankelijk is van de zwaarte van de ondersteuningsvraag.

Figuur 4: Manier waarop binnen het samenwerkingsverband ondersteuning aan nieuwe leerlingen in het regulier onderwijs wordt toegewezen in het po (links) en vo (rechts)

De operationele uitwerking van de verwijzing naar het (v)so is een onderdeel waar samenwerkingsverbanden momenteel druk mee bezig zijn. Ongeveer driekwart van de samenwerkingsverbanden heeft de werkwijze en procedure voor deze verwijzing al vastliggen. (zie figuur 5). Iets meer dan 80 procent van de veertig ondersteuningsplannen uit de analyse bevat een omschrijving van de procedure van de toewijzing van extra ondersteuning. Zo is bij één plan de procedure helder omschreven aan de hand van de zorgroute. In een aantal plannen is de procedure op hoofdlijnen beschreven en wordt er aangegeven dat er nog een verdere beschrijving komt.

Samenwerkingsverbanden werken nu aan het verder operationaliseren van de werkwijzen en procedures. Er moet bijvoorbeeld duidelijk zijn wie welke procedure uitvoert, de scholen in het samenwerkingsverband moeten weten hoe de procedures werken en er moet een administratie voor de toelaatbaarheidsverklaringen (tlv's) zijn. Figuur 5 laat zien dat ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden dit al heeft afgerond. De andere helft laat in opmerkingen bij de vragenlijst weten dat deze onderdelen bij de start van passend onderwijs op 1 augustus geregeld zijn. Om het proces en de registratie van de verwijzingen naar het (v)so (de zogenoemde toelaatbaarheidsverklaringen) te ondersteunen zijn door het ministerie van OCW, DUO, de sectororganisaties en het platform samenwerkingsverbanden vo factsheets ontwikkeld en verspreid.

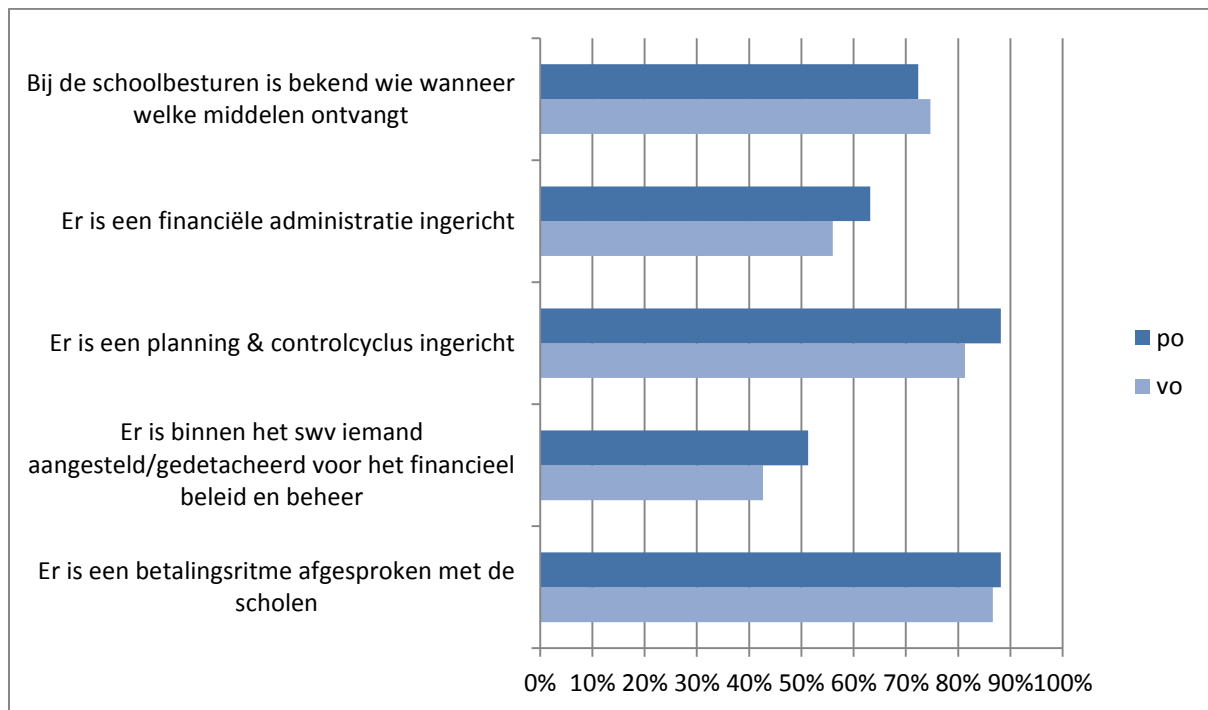

Figuur 5: Operationele uitwerking van verwijzing naar het (voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs

Ook bij het regelen van de financiële stromen, geeft ongeveer driekwart van de samenwerkingsverbanden aan dat de meeste onderdelen zijn geregeld. Opvallend is hier dat vo overall iets lager scoort dan po, behalve op het item over wie binnen het samenwerkingsverband verantwoordelijk is voor het financieel beleid en beheer. Voor het thema financiën zijn door

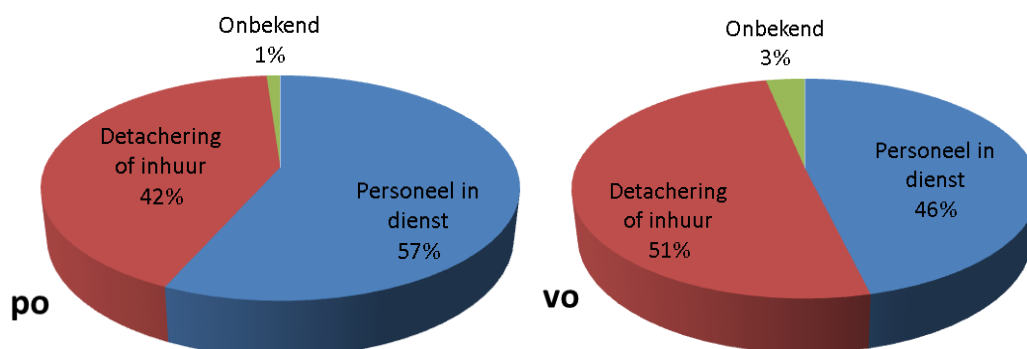
bovengenoemde organisaties factsheets en handreikingen ontwikkeld om de samenwerkingsverbanden te ondersteunen.

Figuur 6: Financiële stromen binnen het samenwerkingsverband

De helft van de samenwerkingsverbanden neemt personeel in dienst; de andere helft kiest voor inhuur of detachering van personeel. Wanneer personeel in dienst wordt genomen, zijn de verzekering en de personeelsadministratie in veel gevallen geregeld (po: 79% heeft verzekeringen afgesloten, 92% heeft de personeelsadministratie geregeld; vo: 66% heeft verzekeringen afgesloten, 84% heeft de personeelsadministratie geregeld). Het inrichten van medezeggenschap voor personeel in dienst van het samenwerkingsverband moet zowel in po als in vo bijna overal nog worden gedaan (po 13% geregeld, vo 34% geregeld). Het steunpunt medezeggenschap passend onderwijs ontvangt steeds meer aanvragen voor ondersteuning bij dit type medezeggenschap. Dat laat zien dat samenwerkingsverbanden bezig zijn om dit onderdeel van de operationele organisatie goed te regelen.

Voor het detacheren van personeel zijn in de andere helft van de samenwerkingsverbanden vrijwel overal afspraken gemaakt. Bij de detachering of inhuur van personeel kan het afdragen van btw spelen. Er is grote behoefte aan duidelijkheid over wanneer btw verplichtingen wel of niet gelden bij de inzet van niet-onderwijzend personeel. De sectororganisaties werken samen met OCW en het ministerie van Financiën aan een notitie om helderheid over dit thema te geven. Deze notitie komt binnenkort beschikbaar.

Figuur 7: Hoe organiseert het samenwerkingsverband de personele bezetting?

2. Ouders en onderwijspersoneel

In de vorige voortgangsrapportage is op basis van grootschalig onderzoek van februari 2014 geconcludeerd dat ouders en onderwijspersoneel nog onvoldoende geïnformeerd waren over passend onderwijs. Het gesprek over passend onderwijs is daarom de afgelopen periode actief gestimuleerd en gevoerd. Vervolgens is in mei 2014 een tweede meting onder ouders en onderwijspersoneel uitgevoerd. Daaruit bleek dat de geïnformeerdheid verbeterd is, maar dat nog steeds een groep ouders en leraren onvoldoende weet wat zij komend schooljaar kunnen verwachten. De uitslagen laten zien dat actie nodig blijft.

In dit hoofdstuk wordt een overzicht van de activiteiten en de onderzoeken beschreven en wordt ingegaan op acties om ouders en onderwijspersoneel op korte termijn beter te informeren.

2.1. Landelijk uitgevoerde activiteiten om ouders en leraren beter te informeren

In maart hebben alle samenwerkingsverbanden en schoolbesturen een brief ontvangen van de onderwijsorganisaties en het ministerie. Daarin is opgeroepen om ouders en leraren zo snel mogelijk te informeren over de mogelijke veranderingen in het nieuwe schooljaar. Aanleiding daarvoor waren de uitslagen van de eerste monitor over de geïnformeerdheid van ouders en leraren. Ook is de Week van passend onderwijs georganiseerd (zie tekstkader) en is het ministerie van OCW online actief op social media. Op deze manier wordt algemene informatie over passend onderwijs verspreid en worden praktijkvoorbeelden en blogs gedeeld. Uit een kleine online vragenlijst blijkt dat driekwart van de respondenten vindt dat de social media-inzet stimuleert om werk te maken van passend onderwijs en hierover in gesprek te gaan.

Bereik media passendonderwijs.nl

38.000 unieke bezoekers per maand
15.000 abonnees op de nieuwsbrief
3500 volgers op Twitter
1200 likes op de facebookpagina

Belangrijk voor een goede invoering van passend onderwijs is dat het gesprek op scholen over wat passend onderwijs betekent op school en in de klas doorgaat en dat ouders en leraren hierbij betrokken zijn. Het ministerie van OCW blijft, in samenwerking met de onderwijspartners, de komende tijd volop deze noodzakelijke beweging van onderop faciliteren en stimuleren. Alle organisaties gebruiken hiervoor hun eigen kanalen. Het ministerie richt zich online via Twitter en Facebook steeds meer op ouders en leraren. Via de website www.passendonderwijs.nl zijn de verslagen en journaals over de Week van passend onderwijs ter inspiratie voor het gesprek op school te vinden. Ook zijn daar concrete tips en tools te vinden voor bijeenkomsten, zoals een powerpointpresentatie over passend onderwijs en brochures voor leraren en voor ouders.

Terugblik op de Week van passend onderwijs

De Week van passend onderwijs vond plaats tussen 24 en 28 maart 2014. De week was een initiatief van het ministerie van OCW en is georganiseerd in samenwerking met 22 onderwijsorganisaties. Er waren ruim 1.800 scholen voor primair en voortgezet onderwijs betrokken bij 200 aangemelde initiatieven. De activiteiten tijdens de week stonden volledig in het teken van het gesprek tussen leraren onderling en tussen leraren en ouders over wat passend onderwijs op school en in de klas betekent voor leerlingen. In aanloop naar de week van passend onderwijs zijn via twitter 200 vragen binnengekomen over passend onderwijs. In twee weken tijd zijn alle vragen beantwoord, waaronder enkele vragen door de staatssecretaris in een filmpje.

78% van de initiatiefnemers, waaronder veel scholen en samenwerkingsverbanden, heeft de week als een welkome impuls ervaren om het gesprek over passend onderwijs aan te gaan. De week heeft een deel van de kennisbehoefte van leraren en ouders ingevuld, maar ook vragen en onzekerheden zijn duidelijker geworden. Voor 81% was het niet de eerste keer dat er over passend onderwijs gesproken werd en 82% geeft aan dat gesprek ook in de toekomst te willen blijven voeren. Al met al kan gesteld worden dat de week een versterking is geweest van een beweging die al gaande was.

Scan deze code om direct naar het compilatiejournaal van de Week van passend onderwijs te gaan.

2.2. Ouders beter op de hoogte

Ouders zijn beter op de hoogte over wat passend onderwijs voor hun kind betekent, maar er is nog steeds een groep ouders die hier onvoldoende over weet. Dat blijkt uit onderzoek dat in opdracht van de onderwijsorganisaties en het ministerie van OCW is uitgevoerd.³ In februari 2014 is een eerste meting uitgevoerd. In de tweede meting in mei is vooruitgang zichtbaar. Ruim 23.000 ouders vulden deze keer een vragenlijst in. De belangrijkste uitkomsten zijn als volgt:

- Hoe dichter passend onderwijs hun kind raakt, hoe beter ouders op de hoogte zijn. Dat gold bij de eerste meting in februari en blijkt wederom uit de mei-meting.
- Alle groepen ouders zijn beter op de hoogte van het feit dat passend onderwijs wordt ingevoerd. Tabel 1 laat per groep ouders zien hoe de verbeteringen eruit zien.
- Tussen februari en mei is een duidelijke verbetering opgetreden in het contact tussen de school en ouders van leerlingen met een rugzakje over de begeleiding na 1 augustus. In mei bleek het deel van de po ouders dat nog niet in contact was geweest met de school gedaald van de helft naar een derde. Voor het vo betrof dat een daling van twee derde van de ouders naar de helft. Er is dus nog steeds een substantiële groep ouders van leerlingen met een rugzakje die niet weet hoe de ondersteuning voor hun kind er komend schooljaar uit zal zien.
- Ouders spreken nog steeds de behoefte uit aan meer informatie over passend onderwijs, maar deze behoefte is wel gedaald. In februari had 8 op 10 ouders hier behoefte aan. In mei geeft in het po 7 op de 10 ouders aan behoefte te hebben aan meer informatie. In het vo is dit ongeveer 6 op de 10 ouders.
- Er zijn meer ouders die denken dat er door passend onderwijs niet veel voor hun kind verandert. Dat komt overeen met de plannen van de samenwerkingsverbanden, die kiezen voor een geleidelijke overgang (zie paragraaf 1.1).

Tabel 1: percentage ouders dat aangeeft op de hoogte te zijn van de invoering van passend onderwijs (bron: Ecorys en Panteia (2014), Monitor voorbereiding passend onderwijs, rapportage over meting 2).

	po		vo	
	Februari	Mei	Februari	Mei
Ouders met een kind met een rugzakje	84%	88%	74%	82%
Ouders met kind met een andere vorm van ondersteuning	66%	75%	54%	53% ⁴
Ouders met een kind zonder ondersteuning	51%	61%	43%	54%

Een deel van de ouders met een rugzakje weet nog niet welke begeleiding zijn of haar kind komend schooljaar krijgt, zo blijkt uit het onderzoek. Het ministerie van OCW en de onderwijsorganisaties hebben daarom in juni wederom samenwerkingsverbanden en schoolbesturen opgeroepen om met ouders in gesprek te gaan. Ook ontvangen ouders van leerlingen met een rugzakje in juni een brief met de oproep om op school na te vragen hoe de begeleiding er komend jaar uit ziet. Deze brief is alleen verstuurd naar ouders die in het onderzoek hebben aangegeven nog geen contact met de school te hebben gehad of die niet hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Wanneer ouders nog geen duidelijk antwoord van school krijgen, kunnen zij bellen met het steunpunt passend onderwijs (0800-5010), onderdeel van het landelijk ouderinformatiepunt 5010 van de LO-raad. Ook dat is opgenomen in de brief en geldt niet alleen voor ouders van leerlingen met een rugzakje, maar ook voor andere ouders. Het steunpunt ondersteunt bij het zoeken naar oplossingen voor individuele situaties. Ook verzamelt het steunpunt signalen. Wanneer er per school of samenwerkingsverband meerdere signalen binnenkomen, wordt dit door de onderwijsorganisaties en/of het ministerie teruggekoppeld aan de school of het samenwerkingsverband.

Om beter inzicht te krijgen in hoe de informatievoorziening aan ouders loopt, is verdiepingsonderzoek uitgevoerd. In telefonische interviews is ouders gevraagd naar de huidige

³ Zie voor het volledige rapport de Monitor voorbereiding passend onderwijs, meting 2 (juni 2014). Dit rapport is samen met deze voortgangsrapportage, conform toezegging, aan de Eerste en Tweede Kamer toegezonden.

⁴ De uitslag is 1% lager in vergelijking met de meting in februari. Deze daling is niet significant.

situatie, enkele weken na het invullen van de vragenlijst. Daaruit bleek dat de meeste ouders die ten tijde van het invullen van de vragenlijst nog geen contact met de school hadden, ook nu nog niet in gesprek zijn over de veranderingen voor komend schooljaar. Enkele ouders geven aan dat de school nog geen duidelijkheid kan geven over de situatie. Wel hebben verscheidene ouders eindejaarsgesprekken voor de zomervakantie. Zij verwachten in deze gesprekken meer geïnformeerd te worden. Middels het bovengenoemde steunpunt hopen OCW en de onderwijsorganisaties gezamenlijk tot een oplossing te komen voor deze situaties. Het kwalitatieve onderzoek laat ook zien dat er ouders zijn die nog niet geïnformeerd zijn, maar die wel vertrouwen hebben in de school en verwachten dat de begeleiding aan hun kind komend schooljaar goed geregeld zal zijn. In alle gevallen kunnen ouders bellen met steunpunt passend onderwijs, zoals hierboven is uitgelegd.

2.3. Ondersteuning voor ouders in de aanloop naar passend onderwijs

Een deel van de ouders is nu bezig om voor hun kind een plek op school te krijgen. De zorgplicht geldt pas vanaf 1 augustus, maar scholen bereiden zich al wel voor op passend onderwijs. De maanden voor 1 augustus kunnen gezien worden als een aanlooperperiode, waarin scholen wettelijk nog niet verplicht zijn om een passende plek te vinden voor een leerling. Op 19 december 2013 is de nader gewijzigde motie-Van Meenen (31497, nr. 118) aangenomen. In deze motie wordt aandacht gevraagd voor leerlingen die in de aanloop naar het nieuwe stelsel van passend onderwijs toegelaten willen worden tot een school om het komende schooljaar 2014-2015 onderwijs te volgen. Doel van de motie is te voorkomen dat leerlingen die zich aanmelden voor het nieuwe schooljaar (en waarvoor op het moment van aanmelding formeel geen zorgplicht geldt) tussen wal en schip vallen. In de motie wordt de regering verzocht te bevorderen dat scholen een passende plek vinden voor elke leerling die extra ondersteuning nodig heeft en die zich vanaf 1 januari 2014 aanmeldt voor het schooljaar 2014-2015.

Accountmanagers hebben dit onder de aandacht gebracht bij de samenwerkingsverbanden. Het ministerie stimuleert scholen en samenwerkingsverbanden ook op andere manieren om voor leerlingen nu al een passende plek te vinden, bijvoorbeeld door de inzet van de onderwijsconsulenten. Ook biedt de landelijke geschillencommissie passend onderwijs in oprichting de mogelijkheid om vóór 1 augustus als commissie ad hoc geschillen die er nu al zijn, te behandelen. Het gaat hierbij om geschillen over toelating van een leerling met een extra ondersteuningsvraag die met ingang van het nieuwe schooljaar wil starten in het po, vo of (v)so. De partijen die bij het geschil betrokken zijn moeten er dan wel mee instemmen dat de commissie het geschil behandelt. De commissie biedt deze mogelijkheid om ervoor te zorgen dat leerlingen met ingang van het nieuwe schooljaar op tijd een passende plek krijgen.

2.4. Voorbereiding op het nieuwe schooljaar voor onderwijspersoneel

Naast ouders zijn ook leraren, schoolleiders en overig onderwijspersoneel bevroegd over de mate waarin zij zijn geïnformeerd over passend onderwijs. Ook hier is de meting in mei een vervolg op de meting in februari.⁵ Van de ruim 8700 deelnemers aan het onderzoek, waren bijna 1500 schoolleider. De conclusie is dat schoolleiders, ambulante begeleiders en intern begeleiders zich beter geïnformeerd voelen. De mate waarin leraren en overig onderwijspersoneel zich geïnformeerd voelen is in mei nauwelijks veranderd ten opzichte van de meting in februari. De belangrijkste uitkomsten:

- Vrijwel alle schoolleiders stellen dat zij hun personeel in de afgelopen periode hebben geïnformeerd over passend onderwijs. Onder schoolleiders daalt de algemene informatiebehoefte.
- Er is nauwelijks verandering in de mate waarin leraren vinden dat zij op de hoogte zijn over wat er *op de eigen school* verandert in het komend schooljaar door de invoering van passend onderwijs. Ongeveer de helft in het po en veertig procent in het vo vindt zichzelf tamelijk goed of zeer goed op de hoogte. Zorgcoördinatoren achten zich iets beter op de hoogte.

---

⁵ Zie voor het volledige rapport de Monitor voorbereiding passend onderwijs, meting 2 (juni 2014). Dit rapport is samen met deze voortgangsrapportage, conform toezegging, aan de Eerste en Tweede Kamer toegezonden.

Leraren verwachten komend schooljaar iets minder verandering op hun school door de invoering van passend onderwijs dan in februari. Gemiddeld verwacht 72% van het personeel dat er weinig verandert. In februari was dit 68%.

Om deze uitkomsten beter te kunnen begrijpen is ook onder onderwijspersoneel een kwalitatief verdiepingsonderzoek gedaan. Alle leraren geven in de telefonische interviews aan dat zij informatie hebben ontvangen van het samenwerkingsverband of de schoolleiders. Ondanks die informatie vragen leraren zich af hoeveel er nu feitelijk in hun eigen klas gaat veranderen. De gegeven informatie sluit blijkbaar (nog) niet aan bij de vraag die de leraar heeft: kan ik meer leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte in mijn klas verwachten en wat moet ik doen als ik die leerlingen krijg? Pas als leraren weten wat de verandering is voor hun eigen klas, voelen zij zich geïnformeerd.

Leraren hebben daarbij last van ambigue boodschappen, zo blijkt uit het verdiepingsonderzoek. Enerzijds horen zij van het ministerie, het samenwerkingsverband en de schoolleiding dat er op school niet veel verandert. Anderzijds waren er eerder geluiden in de media en van collega's dat er veel leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte bij komen in de klas. Leraren voelen zich daar niet voor toegerust en maken zich daarom zorgen. Deze tegenstrijdige boodschappen leiden er echter niet toe dat de leraar zelf actief informatie zoekt. Leraren voelen zich onzeker, omdat ze niet goed weten wat hen te wachten staat. Uit het vorige hoofdstuk van deze voortgangsrapportage blijkt dat er komend schooljaar nog weinig verandert. Deze algemene informatie op landelijk niveau of op het niveau van het samenwerkingsverband geeft blijkbaar weinig vertrouwen. Leraren willen weten wat er in hun eigen klas wel of niet verandert, zo blijkt uit de interviews.

OCW en onderwijsorganisaties roepen daarom wederom schoolbesturen, schoolleiders en directeuren op om helderheid te geven en in gesprek te gaan. Het onderzoek laat zien dat dit gesprek nog steeds nodig is. Overigens is dit ook een eigen verantwoordelijkheid voor de leraren. Zij kunnen als zij zich zorgen maken zelf bij de schoolleiding navragen hoe dit zit of passend onderwijs kan worden besproken in een teamvergadering. Ondersteuning voor dit gesprek is voor zowel leraren als schoolleiders beschikbaar via de website passendonderwijs.nl en de websites van de onderwijsorganisaties. Via de communicatiekanalen van alle organisaties zal deze oproep verspreid worden. De organisaties laten hierbij goede voorbeelden zien van hoe schoolleiders en onderwijspersoneel hierover met elkaar in gesprek zijn.

3. Instellingen voor cluster 1 en 2

Instellingen voor cluster 1 en 2 verzorgen het (v)so-onderwijs aan respectievelijk blinde en slechtziende kinderen en aan auditief en/of communicatief beperkte kinderen. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de begeleiding van de kinderen uit deze doelgroepen die onderwijs volgen in het regulier primair of voortgezet onderwijs of op het mbo. Gezien de omvang van hun doelgroep en de specifieke expertise die zij hebben, nemen deze instellingen geen deel aan de samenwerkingsverbanden, maar geldt voor hen een landelijke systematiek. Cluster 1 werkt al langer op deze manier. Cluster 2 wordt met de invoering van passend onderwijs op diezelfde manier georganiseerd.

3.1. Cluster 1

Bij cluster 1 blijft de werkwijze in grote lijn ongewijzigd. Dat betekent regulier onderwijs waar mogelijk, speciaal waar nodig. De ambulante begeleiding vanuit de instellingen in het regulier onderwijs is maatwerk en kan bestaan uit onderwijskundige begeleiding, advies, coaching, instructie, collegiale ondersteuning en/of cursussen. Leerlingen met een visuele beperking die een specifieke setting nodig hebben, kunnen terecht op een gespecialiseerde onderwijslocatie.

Wel leidt de invoering van passend onderwijs tot verandering in de financiering. De instellingen cluster 1 ontvangen vanaf 1 augustus 2014 ook de middelen voor ondersteuning in het regulier onderwijs. Scholen krijgen niet langer extra geld via het ministerie van OCW, maar van de instellingen. De instellingen werken aan de ontwikkeling van een gedifferentieerde indicatiesystematiek. Dat houdt in dat de ondersteuningsbehoefte van de leerling bepalend is voor het budget dat de school ontvangt. In 2014-2015 worden alle leerlingen opnieuw geïndiceerd, zodat de betreffende scholen in het schooljaar 2015-2016 een budget krijgen dat is gebaseerd op de ondersteuningsbehoeften van hun cluster 1 leerling(en). Voor aanstaande zomervakantie krijgen alle scholen met cluster 1 leerlingen een brief van cluster 1 met informatie over de nieuwe regelingen en procedures.

3.2. Cluster 2

De overgang van cluster 2 op de landelijke systematiek van cluster 1 is in een vergevorderd stadium. Er zijn inmiddels vier instellingen in oprichting voor het onderwijs aan en de begeleiding van auditief en/of communicatief beperkte leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs en de begeleiding van studenten in het mbo. De komende periode zijn de instellingen cluster 2 nog bezig met de verdere inrichting van de aanmeldpunten, de trajectbegeleiding en de commissies van onderzoek. Hiervoor zijn landelijke kaders opgesteld, waaraan iedere instelling eigen kleuring kan geven om zijn inrichting af te kunnen stemmen op het regulier onderwijs. De indicatiecriteria worden zodanig vastgesteld dat de doelgroep die voor ondersteuning in aanmerking komt niet wijzigt. Wel wordt de onderwijsbehoefte en de ondersteuningsvraag van de reguliere school leidend voor het aanbod voor leerlingen in het regulier onderwijs. De onderwijsbehoefte wordt in een op overeenstemming gericht overleg met de ouders en de reguliere school in kaart gebracht. Bij het ontwikkelen van de werkwijze van de instellingen zijn en worden de ouderorganisaties nauw betrokken.

De afgelopen periode zijn er signalen vanuit de samenwerkingsverbanden gekomen over onduidelijkheid over het ondersteuningsaanbod vanuit cluster 2 vanaf 1 augustus 2014. Dit is besproken met de stichting Siméa, die optreedt namens de besturen van cluster 2. Inmiddels zijn er met nagenoeg alle samenwerkingsverbanden afspraken gemaakt over de wijze waarop de ondersteuning het komend schooljaar wordt ingericht voor de leerlingen die nu ook worden ondersteund vanuit cluster 2. De komende maanden worden door de instelling gebruikt om de procedures voor aanmelding en toelating en de commissie van onderzoek verder uit te werken en formulieren te ontwikkelen. Tevens wordt aandacht besteed aan de communicatie. Tenslotte wordt op landelijk niveau uitgewerkt hoe de instellingen de komende jaren verder gaan werken aan de implementatie van passend onderwijs en vindt er zowel op het niveau van de instellingen als op landelijk niveau monitoring plaats, als onderdeel van het evaluatieprogramma dat het nationaal regieorgaan onderwijsonderzoek (NRO) momenteel opstelt.

4. Passend onderwijs in het mbo

In de vorige rapportage is naar aanleiding van de zogenoemde ja/nee-enquête onder de mbo-instellingen geconcludeerd dat ook het mbo-veld hard bezig is met de invoering van passend onderwijs. Conclusie was toen ook dat er nog wel veel werk te doen is, zoals het optimaliseren van het draagvlak binnen de instellingen, het formuleren van de ondersteuningsprofielen, de voorlichting aan studenten en ouders, het maken van samenwerkingsafspraken met diverse partijen en de professionalisering van docenten, begeleiders en intakers. Om een beeld te krijgen van de recente ontwikkelingen op dit terrein is de zogenoemde ja/nee-enquête onder de mbo-instellingen⁶ in april jl. herhaald. De respons was iets lager dan de vorige keer. Van de 67 mbo-instellingen hebben 55 instellingen de enquête ingevuld.

4.1. Inhoudelijke en organisatorische voortgang

De mbo-instellingen moeten diverse maatregelen nemen om passend onderwijs te kunnen invoeren. Als per 1 augustus 2014 de landelijke indicatiestelling verdwijnt, moeten de instellingen zelf hun ondersteuningsaanbod formuleren, organiseren en realiseren. Vrijwel alle instellingen (98%) besteden de nodige aandacht aan de invoering van passend onderwijs en bieden de nodige steun aan de personen die daarbij nauw betrokken zijn. Helaas hebben nog niet alle instellingen een plan van aanpak passend onderwijs opgesteld. Met de MBO Raad zal worden nagegaan of het ontbreken van een dergelijk plan nog steeds het geval is, of dit binnen de instellingen tot problemen leidt en of instellingen hierbij nog ondersteuning nodig hebben.

Tabel 2: Inhoudelijke en organisatorisch voortgang

	oktober 2013	april 2014
Is er steun en aandacht vanuit het bestuur (CvB) voor de implementatie van passend onderwijs?	92%	98%
Is er een werkgroep/beleidsgroep ingesteld die zich bezighoudt met de implementatie van passend onderwijs?	77%	83%
Heeft uw instelling een plan van aanpak passend onderwijs?	83%	83%

4.2. Ondersteuningsaanbod en voorlichting aan studenten en hun ouders

Van belang is vervolgens dat instellingen een ondersteuningsaanbod vaststellen en de (lgf-) studenten en hun ouders tijdig informeren over de verandering die passend onderwijs met zich meebrengt. Ook moeten instellingen aan (potentiële) studenten en hun ouders ruim voor de aanvang van het nieuwe studiejaar aangeven welke ondersteuning aan studenten met een extra ondersteuningsbehoefte kan worden gegeven. Die moeten zij ook breder bekend maken, bijvoorbeeld via de website van de instelling. De enquête laat goede vooruitgang zien op deze thema's (zie tabel 3).

Tabel 3: Ondersteuningsaanbod en voorlichting aan studenten en hun ouders

	oktober 2013	april 2014
Heeft u(w) instelling het ondersteuningsaanbod vastgesteld?	22%	78%
Heeft uw instelling het ondersteuningsaanbod gepubliceerd (bijv. op de website)?	--	40%
Wordt het ondersteuningsaanbod binnen uw instelling nader gedifferentieerd (bijv. naar niveau of opleiding)?	--	34%
Geeft u actief voorlichting aan de huidige (lgf-)studenten en ouders/verzorgers over de nieuwe situatie?	28%	57%

4.3. Intake/warme overdracht

Het is belangrijk dat jongeren direct geplaatst worden in de opleiding die bij hen past en die een goed arbeidsmarktperspectief biedt. Vooral voor jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte is een goede intake met betrokkenheid van de vorige school en met inbreng van de potentiële

⁶ Aan de enquête onder 67 mbo-instellingen hebben 38 roc's, 9 vakinstellingen en 8 aoc's meegedaan.

student en zijn ouders essentieel. 94% van de instellingen geeft aan dat er bij de intake van jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte sprake is van een warme overdracht door de vorige school. Op de vraag of de beschikbare informatie van de vorige school bruikbaar is voor de begeleiding van de student antwoordt gemiddeld eveneens 94% positief. Ongeveer 75% hiervan geeft aan dat de student een actieve rol speelt bij de gesprekken en dat ook de ouders of verzorgers hierbij worden betrokken.

Tabel 4: Intake/warme overdracht

	oktober 2013	april 2014
Is er bij de intake van een jongere met een extra ondersteuningsbehoefte sprake van een warme overdracht door de vorige school?	75%	94%
Is de verstrekte informatie van de vorige school bruikbaar voor de begeleiding van de student in het mbo?	72%	94%
Is de student direct betrokken bij de warme overdracht?	67%	69%
Zijn de ouders/verzorgers direct betrokken bij de warme overdracht?	68%	71%

4.4. Professionalisering

Van belang is ook dat docenten in het mbo (verder) worden geprofessionaliseerd. Hierover zijn afspraken gemaakt in het Nationaal Onderwijsakkoord en de Lerarenagenda. Vanzelfsprekend is deze professionalisering ook nodig voor intakepersoneel en begeleiders: zij moeten immers goed herkennen welke extra ondersteuning een student nodig heeft en hoe die het beste kan worden vormgegeven. Tabel 5 laat zien dat dit onderwerp meer en meer op de agenda staat van de mbo-instellingen.

Tabel 5: Professionalisering

	oktober 2013	april 2014
Heeft u een plan van aanpak voor de professionalisering van docenten?	40%	61%
Heeft u een plan van aanpak voor de professionalisering van begeleiders?	45%	65%
Heeft u een plan van aanpak voor de professionalisering van intakepersoneel?	45%	56%

4.5. Overleg samenwerkingsverbanden, gemeente en andere partijen

In verband met de invoering van passend onderwijs wordt het voeren van overleg met gemeenten en andere partijen steeds belangrijker. Voor een doorlopende lijn in de extra ondersteuning en begeleiding is het noodzakelijk dat mbo-instellingen, samenwerkingsverbanden vo en gemeenten in de regio elkaar goed weten te vinden. Onderstaande tabel laat zien hoe ver mbo-instellingen zijn met dit overleg. 76% van de instellingen voert periodiek overleg met een of meerdere samenwerkingsverbanden en 85% voert overleg met gemeenten en (jeugd)hulpverlening. Ook hier is een positieve ontwikkeling zichtbaar.

Tabel 6: Overleg samenwerkingsverbanden, gemeente en andere partijen

	oktober 2013	april 2014
Heeft u een vaste contactpersoon bij een of meerdere samenwerkingsverband(en)?	62%	82%
Voert u periodiek overleg met een of meerdere samenwerkingsverband(en) binnen uw regio?	55%	76%
Wordt uw instelling betrokken bij de samenwerkingsafspraken die gemeenten met samenwerkingsverbanden en hulpverleningsinstanties maken?	50%	73%
Spreekt uw instelling al met gemeenten en (jeugd)hulpverlening over de veranderende samenwerking, gelet op de toekomstige verhoudingen?	70%	85%
Spreekt uw instelling al met UWV, werkpleinen over samenwerking, gelet op de toekomstige verhoudingen?	32%	44%
Heeft uw instelling samenwerkingsafspraken gemaakt met werkgevers, leerbedrijven?	25%	25%

4.6. Conclusie

De uitkomsten van de enquête zijn op vrijwel alle punten verbeterd. Na de vorige rapportage is met de MBO Raad gesproken over een verbeteringsplan en die lijkt te hebben gewerkt. Zo is het draagvlak op orde en heeft het overgrote deel van de instellingen het ondersteuningsaanbod vastgesteld. Ook de andere verbeterpunten, zoals de voorlichting aan studenten en ouders, het maken van samenwerkingsafspraken met diverse partijen (samenwerkingsverbanden vo, gemeenten en jeugdhulpverlening), de professionalisering van docenten, begeleiders en intakepersoneel geven een aanzienlijke verbetering te zien, maar zijn nog niet optimaal. Ook zullen de instellingen nog extra inspanningen moeten leveren als het gaat om samenwerkingsafspraken met UWV/werkpleinen en met werkgevers en leerbedrijven.

Het algemene beeld is dat de instellingen op de goede weg zijn om passend onderwijs op een adequate manier in te voeren. Op een aantal punten kunnen instellingen per direct nog verbeteringen doorvoeren. Met de MBO Raad zal binnenkort overleg worden gevoerd om te bezien of en zo ja welke onderwerpen na de invoering van passend onderwijs nog extra inzet vergen. Bovendien zal, om een goed beeld te krijgen van de situatie na 1 augustus 2014, een meerjarige monitor worden uitgevoerd. Deze wordt opgenomen in de evaluatieprogrammering passend onderwijs, die door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) wordt uitgevoerd.